

*Роєнко Л.М.
м. Умань*

Інтерактивні вправи на заняттях з методики навчання української мови

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства перед школою стоять складні, відповідальні завдання – забезпечити підготовку підростаючих поколінь, здатних творчо мислити, створювати і застосовувати нові технології, адекватно діяти в умовах інновацій. Це ставить перед вузом завдання готувати вчителя, який творчо мислить, може забезпечити високу якість навчання і виховання учнів, сам володіє новими педагогічними технологіями.

Підготовка такого вчителя забезпечується в першу чергу через зміст програмового матеріалу дисципліни. Вивчення курсу „Методика навчання української мови в початкових класах” відкриває перед учителем великі можливості творчого пошуку для розвитку задатків, талантів, соціального захисту, індивідуальності дитини.

Професійні уміння майбутнього вчителя формуються на практичних, семінарських і лабораторних заняттях з методики викладання мови, у період проходження педагогічних практик через використання інтерактивних технологій, що допомагають зробити процес навчання цікавим, різноманітним, ефективним, демократичним.

Суть інтерактивного навчання в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів (учнів). Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і студент (учень) і педагог є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, обмінюються думками з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють.

Проблема активного навчання у співпраці, взаємодії не нова. Ще у стародавні часи філософи Сократ (469-300 р.р. до н.е.) і Платон (427-347 р.р. до н.е.) вели бесіди з учнями, заставляючи їх шляхом запитань і відповідей шукати істину.

Групові форми навчання частково використовувалися у 20-ті роки минулого століття і були поширені на Україні в педагогіці і практиці української школи, коли відбувалось масштабне реформування шкільної освіти.

Бригадно-лабораторний метод набув поширення у практиці роботи радянської школи в 20-роки ХХ ст..

Сьогодні проблемою активного навчання молоді займається багато вітчизняних учених. На Львівщині цій проблемі приділяють увагу Г.П.П'яткова, О.Л.Глотов. На Київщині О.І.Пометун та Л.В.Пироженко активно вивчають і популяризують інтерактивне навчання[1]. Учителі шкіл різних областей на своїх уроках у середніх і старших класах використовують інтеракцію. В початкових класах ці методики тільки починають впроваджуватись.

Тому введення інтерактивних технологій на заняттях з методики викладання української мови є своєрідним тренінгом, що допомагає студентам глибше засвоїти матеріал, зрозуміти суть технології, правила проведення, осмислити можливість її впровадження у навчальний процес початкової школи.

Інтерактивні вправи практикуються на кожному занятті, в межах звичайного практичного заняття, що дає змогу познайомити майбутніх учителів з усіма видами інтерактивних технологій, які умовно поділені на чотири групи:

- Інтерактивні технології кооперативного навчання;
- Інтерактивні технології колективно-групового навчання;
- Технології навчання у грі;
- Технології навчання в дискусії.

Слід зазначити, що дидактичним матеріалом для проведення більшості інтерактивних вправ є матеріал, вміщений у підручниках з рідної мови та читання для початкових класів. Тому студенти не тільки тренуються у проведенні тієї чи іншої технології, а й аналізують, яку з них можна використати, в якому класі, при вивченні якого матеріалу.

Крім того, кілька занять на рік проводяться як інтерактивні. Структура таких занять складається з п'яти елементів:

- 1) мотивація (мета цього етапу – зосередити увагу студентів на проблемі й викликати інтерес до обговорення теми);
- 2) оголошення теми та очікуваних результатів (після оголошення теми висвітлюються результати діяльності студентів на занятті і формулюються так: „Після цього заняття студенти зможуть...”);
- 3) надання необхідної інформації (міні-лекція, читання роздаткового матеріалу, перегляд наочності, ТЗН тощо);
- 4) інтерактивна вправа – центральна частина заняття (інструктування, об’єднання в групи, виконання завдання, презентація результатів, рефлексія);
- 5) підведення підсумків (рефлексія) заняття (пояснюється зміст проробленого; підводиться риска під знаннями, зіставляються з очікуваними результатами).

Студенти розробляють як окремі інтерактивні вправи до уроків з різних тем, так і інтерактивні уроки.

Для поліпшення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів за матеріалами розроблених інтерактивних вправ та інтерактивних занять проводяться рольові ігри, які дають змогу імітувати навчально-виховний процес у школі, навчити студента організувати роботу учнів при виконанні інтерактивних вправ, швидко і правильно реагувати на нову ситуацію тощо.

Проведення гри змушує студента замислитись над специфікою поведінки вчителя у певній ситуації, його залежністю від поведінки, відповіді учня. Одні студенти беруть на себе роль учня певного віку (що дуже важливо, бо студенти вчаться ставати в позицію свого майбутнього учня, що, як відомо, є істотним елементом комунікативних здібностей), а інший – вчитель. У ході гри відпрацьовуються організаторські вміння, вміння спілкуватися, аналізувати перебіг гри, визначати суттєве для досягнення позитивного результату, вміння узагальнювати, робити висновки.

Великого значення надається вивченню передового педагогічного досвіду з впровадження інтерактивних технологій учителями як місцевими і регіону, так і

опублікованого в періодичних виданнях. Учителі Котельникова Л.Б., Осадченко І.І., Мартянова Л.В., Савченко Л.М., Столярова Т.А., Струмінська С.П. передають свій досвід не лише на лабораторних заняттях, а й є частими гостями зустрічей із студентами, конференцій, „круглих столів”. На базі їх класів студенти проходять педагогічну практику, де мають можливість побачити, як учитель готує матеріал до інтерактивних вправ, як організовує, керує процесом пізнання, і потім самі проводять уроки з використанням інтеракції.

Досвід переконує, що використання інтерактивних технологій сприяє підвищенню рівня підготовки майбутніх учителів: студенти краще готуються до занять, беруть активну участь у виконанні інтерактивних вправ на практичних; розвиваються їх комунікативні вміння: аргументувати, відстоювати свою точку зору, класифікувати, узагальнювати.

Використана література

1. Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів: Монографія/За заг. ред. Н.С.Побірченко. –К.:Науковий світ, 2003. – 138 с.
2. Кузь В.Г. Готуємо вчителя для школи нового покоління// Рід. школа. – 2003. № 12.-С.10-13
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник. – К.: А.С.К., 2003.- 192 с.